

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 12. V Mariboru 20. junija 1875. Letnik III.

Sedanje kranjske šolske razmere.

Kakor kažejo najnovejši dogodki, obrača se kranjsko šolstvo, ki je bilo še nedavno v prav neugodnem stanu, vendar po malem na boljše. To upanje na boljše bodoče stanje kranjskega šolstva dali so nam razni dogodjaji, govori, sklepi, volitve, ki so se veršile v poslednjem času na merodajalnih mestih. Med tem, ko je lansko leto ob tem času še največja nevolja bila med kranjskim učiteljstvom, katero je baš takrat uže več mesecev brez plač bilo, sme ono letos z ozirom na slabo preteklost vsaj nekoliko zadovoljno biti. — Uže lani na jesen je deželni zbor kranjski odpravil za šolski napredek škodljivo šolnino in zavernil vse tiste prošnje „kr. Lehrervereina“, ki so merile na centralizacijo in ponemčevanje kranjskega šolstva. Deželni šolski svet kranjski, kateri je sicer malo prijazen temu, da bi se šolstvo na narodni podlagi razvijalo, je storil vendar za zboljšanje učiteljskih plač nekaj; kajti odpravil je podučiteljska mesta in kolikor je le mogel postavil plače učiteljstva v višje razrede. Da je vendar še mnogo šol v 3. razredu s 400 gld. plače, temu so krivi krajni in okrajni šolski sveti, ki večjih plač za svoje učitelje ne predlagajo.

Največ nade, da se bo kranjsko šolstvo lepo razvijati začelo, nam dajejo letošnji sklepi kranjskega deželnega zbora. Letos so se namreč kranjskim učiteljicam iste plače dovolile, kakor učiteljem. Ta sklep bode imel dobre nasledke. Na Kranjskem primanjkuje še mnogo učiteljev; žensko učiteljsko izobraževališče dalo bode pa dosta učiteljic, in te bodo rade sprejemale povišane službe po Kranjskem in s tem se bode velikemu pomanjkanju učiteljstva vsaj nekoliko v okom prišlo. — Hvalevreden je tudi ta sklep kranjske dež. zbornice, da bode učiteljstvo iz normalnega šolskega zaklada svoje plače dobivalo. S tem so se vendar enkrat stalno uredili in zagotovili učiteljski

dohodki; ni se torej več bati učiteljem take krize, kakoršna jih je bila lani zadela. — S posebnim zadovoljstvom in veseljem je moralo kranjsko narodno misleče učiteljstvo pa slišati to, da je v deželni odbor in deželni šolski svet kranjski izvoljen čverst zagovornik narodnega učiteljstva in šolstva, namreč znani domoljub dr. Zarnik, tisti mož, ki se je bil zlasti lani pokazal v deželnem zboru gorečega zagovornika narodnega šolstva, a ob enem zakleti sovražnik nemškutarških ljubljanskih učiteljev. — Mož, koji je torej vnet za narodno učiteljstvo in ob enem za šolski napredek na podlagi novih svobodomiselnih šolskih postav, tak mož bode v takih važnih korporacijah, kakor sta deželni šolski svet in deželni odbor, gotovo mnogo koristil. — V deželnem šolskem svetu kranjskem sedi poleg tega več narodnih mož, kakor so: dr. Bleiweiss, Praprotnik, Šolar, dr. Pogačar. Ako so ti možje složni in ako se pridno sej udeležujejo, bodo gotovo le dobre sklepe proizročevali, vsaj pa slabih sklepov zabranjevali. — Še enega dogodka se hočemo pri tej priliki spominjati. Nahajajo se po Kranjskem, zlasti v Ljubljani nemškutarji, ki nič drugega ne želé, nego to, da bi se kranjska dežela prej ali slej ponemčila. Ker sami te ideje izpeljati ne morejo, radi tega pa kranjske učitelje neprenehoma po svojih časnikih nadlegujejo, da bi oni jim po šolah pomagali.

To neizpeljivo idejo prinesel je znani nemškutarisk prof. Linhart celó pred konstitucionelni zbor ljubljanski. — A tu je blamiral sebe in svoje usmiljenja vredne somišlence. Apeliral je ta Kočevar (to je L. rodóm) na občine in na vlado, naj učenje nemščine po kranjskih šolah pospešujejo. Toda sam navzoči deželni šolski nadzornik Pirker, sicer slab prijatelj Slovencev, ni mogel L. in drugim priterditi, ker se mu nasvet njemu samemu neizpeljiv in za kranjsko šolstvo pogubljev zdi. Pirker sam je priznal, da so na Kranjskem (razun kočevskega okraja) samo slovenske šole, in nemščina se v takih šolah le takrat učiti more, ako jo občine želé. (O vsem tem je obširno in dobro govoril ljublj. „Tov.“) Kratko rečeno: Dobro so bili zavernjeni sovražniki slovenskih šol — od priverženca lastne stranke. Zvijaj se, „L. Sch.“, kakor se hočeš, nič ne boš opravila. — Mi pa z ozirom na vse to, kar smo danes omenjali, slobodno terdimo: Kranjske šolske razmere se zboljšujejo. —

O prirodi sploh.

(1. maja 1875 pri učiteljskem shodu na Vidnu govoril J. P.)

Po dolgi zimi je mila spomlad zopet razgernila svojo lepoto. Vse se je prebudilo iz zimskega spanja. Naša zemlja je odvergla svoj zimski plašč, ter se zavila v prelepo, živo ze-

leno spomladansko suknjo; zimska tihota je minula, ker prišli so k nam zopet oni gostje, ki so nas pretečeno jesen zapustili, zbavši se pred mrazom in zimo, ter žvergolé svoje drobne pesmice, da se po gorah in dolinah razlega. Kdo ne želi v tem prelepem spomladanskem času na zelenem griču ogledovati to prečudno naravsko spremembo ter občudovati njenih prikazni?

Tudi mi smo se danes snidli, da bi se po truda polnih poslih našega stanu v spomladanskej krasoti okrepili, pa, da bi naravo in njene prikazni pregledovali in premišljevali ne le na hitrico in poveršno, ampak resno in globoko, da bi se po tem takem z njo obširneje seznanili.

Torej pogledjmo v velikansko knjigo prirode, ki je od starodavnosti odperta človeškim očem. Pisana je z velikimi in prečudnimi čerkami, ter obseže vse, čudno in koristno, bliščeče in neznatno; vse, vse ima tukaj svoj pomen, svoj prostor.

Ljudje so si že od nekdanj prizadevali razumeti jezik te velikanske knjige, in umniši so se trudili jo storiti vsem razumljivo in pristopno. Pa vspeh tega truda je bil nepopolen in mnogo se še nahaja v tej knjigi nerazumljivega; mnoge prikazni so človečanstvu nejasne, ter o njih se le meni, v kakej zvezi da so z drugimi. Le korak za korakom je človestvo v spoznavanju prirode napredovalo. To se jasno vidi v zgodovini narodov, od katerih mi dovolite tukaj nekaj omenjati.

Prvi narodi so se z naturo le tolikanj pečali, da so iz nje pridobili živež in korist, tedaj se niso trudili jo natančneje spoznavati. Znano nam je, da so najstarejši narodi bili lovci in ribiči, pozneje so počenjali živino krotiti in zemljo obdelovati ter so si stavili stalna ognjišča. Z naturo so vedno občevali, tedaj opazovali marsikaj in nabrali si skušenj, ki so bile njihovim naslednikom v prid.

Na najvišji stopinji omike so takrat bili Kitajci in Egipčani. Imeli so že precej dobro urejene države; pri njih nahajamo tudi mnogo umetnij in več naprav, ki nam dosta kažejo, da sta bila ta dva naroda se že precej z naturo seznanila. Vendar je ostalo prirodoznanstvo tudi pri njih na nizki stopinji razvitka, in marsikaj je ostalo tudi njima v tej knjigi neznanega in zakritega, kar samo na sebi ravno ni bilo še tako temno in težko.

Gerki, najbolj izobražen narod starega veka, so živeli na prelepi in zelo bogati zemlji, tako rekoč v sredi prekrasne prirode. Dajala jim je obilno živeža, ne da bi se morali veliko zanj truditi, in s tem se tudi omikani Gerki niso pečali, to je bila dolžnost njihovih poslov in nevednega ljudstva. Odgojevali so se in odlikovali v filozofiji in matematiki, v govorništvu in pesništvu in pečali so se bolj z umetnijo, ker k temu jim ni bilo treba trudapolnih skušenj in naveličalnega dela. In v resnici so bile te znanosti v stari Greciji na tako visokej stopinji, da

marsikterih še sedanji svet ni prekosil. Rimljani so hoteli le gospodariti in vse podjarmiti ter so se le vojskovali in premaganim narodom zakone dajali. In ravno ta mogočni narod, pred katerim so se vklanjali vsi sosedni rodovi, bil je popolnoma neveden v prirodoznanstvu; ravno ta narod, ki je dajal podjarmljenim narodom zakone, ni še slutil o večnih nespremenljivih zakonih, vladajočih v prirodi nad vsemi minljivimi postavami človeškimi.

Pa še tudi po razpadu te velikanske rimske države niso bili časi ugodni za spoznavanje prirode. Od Azije sem so se cele trumu narodov vsipale v Evropo iskaje si novih prebivališč, ter so prinesle vojsko in zmešnjave tje, kamor so pribrule. V teh burnih časih se niso razvijale po Evropi umetnosti in znanosti, preselile so se v mirnejše kraje velike Azije, med Arabljane in druge rodove. Počasu so se pa tudi ti viharni časi po Evropi vmirili. Kerščanstvo je zedinilo narode proti navalom barbarov; nastale so države v obrambo ljudi. Vojska že sicer radi tega ni nehala, pa v tihih samostanih, in v zidovju mogočnih mest so razcvetale in razvijale se znanosti in umetnosti. In bilo je tudi treba na naturo bolj pazljivost obračati, ker z gostostjo prebivalstva so se tudi od dne do dne bolj množile potrebe, misliti je bilo treba na pripomočke, s katerimi bi se najložje pridobili zakladi, v prirodi zakriti. Še bolj se pa je prirodoznanstvo pospeševalo z iznajdbo tiskarstva in z odkritjem Amerike.

Po iznajdbi tiskarstva se je lahko vsaka misel, vsaka iznajdba, vsaka opazka ohranila in vsemu svetu naznanila; odkritje Amerike pa je Evropejcem pokazalo mnogo novih in čudapolnih stvari, ter zbudila ne le samo radovednost temuč, tudi veselje k natančnemu opazovanju prirode.

Dalje so nastale v Italiji, na Francozkem, na Nemškem in Angležkem vseučilišča, to so učilnice, kjer so učili najizverstnejši možje svojega časa, tedaj ni bilo več mogoče, da bi spoznavanje prirode zaostalo ali celo vpešalo, timveč razvijalo se je od leta do leta tako, da je sedanji svet jako oborožen z mnogoverstnimi izkustvimi in znanostimi minulih časov. Ta pridobljena vednost pa nima nikakoršnih skrivnosti več, ne skriva se boječno in zavidno, timveč ona za vsakega svobodno vre, vsak se jej lahko približa, kdor se le kaj lepega naučiti želi.

Vodimo pa tudi, dragi gosp. tovarši, radovedno mladino in narod k tej velikanski knjigi, ter jima čitajmo, kažimo, razlagajmo vse, kar jim bo za bodočnost treba. Učimo mladost, da po naravnih zakonih se voda spuhti v sopuh, da iz teh soparjev se v zračju nareja oblak in megla, iz kojih nam roslja rodoviten dež in tudi včasih se vsiplje toča in sneg, da tedaj tega ne delajo copernice ali čarovnice.

Odrpimo jim ono stran te prečudne knjige, ki nam kaže, da iz zemlje vedno plinovi puhte, kateri se v zraku vnamejo in sem ter tje švigajo, kakor svitile lučice. Tote lučice tedaj niso nikakoršne prikazni, ne pokojni s svitlimi verigami, ne denarni vnet v grmičku, še manj pa žerjavica ali pa hudi duh.

Učimo iz knjige prirode še dalje, da ima umetno napeljan sopuh v hlaaponih velikansko moč, da zamore mnogo, s težkimi tovari naloženih vagonov vleči, katerih bi še 100 konjev ne potegnili. Tedaj le sopuh je „lukamatijeva“ moč, ne pa kak duh, kakor nekateri mislijo.

Učimo jih mater zemljo pridno obdelovati, da bo rodila mnogo sadu. Kažimo jim drevje saditi in požlahtnovati, trto obrezovati in vezati; recimo jim, naj luliko iztrebijo iz polja vinogradov in sadunosnikov; zakaj le po trudu in pametnem delu je obilna žetev in tergatev, ki nam napolnjuje žitnice, vinske kleti in s sadjem shrambe. Narod se bo potem iz revščine povzdignil v blagostanje, ter mir in delavnost bota vladala med ljudstvom, ne prepir in hudobija.

Pokažimo jim še one strani, ki govoré o živalstvu. Tukaj bodo brali, da je vsa zemlja polna različnih živali. Nekatere letajo v zraku, druge lazijo, skakajo in hodijo po zemlji in v zemlji in zopet druge pa po vodi plavajo. Raznih podob so in mnogoverstnih barv. Spoznali bodo na dalje, da nam nekatere koristijo, kajti nam dadó živež in obleko; ptičice, tako nježno oblečene pa nas razveseljujejo s svojim prijetnim petjem, pa je tudi mnogo škodljivih in nevarnih živali.

Omeščimo mlada srčica, da se usmilijo ubogih živalic, ter jih nepotrebno ne moré in ne trpinčijo, saj žival tudi čuti, kakor človek.

Kdor nima usmiljenja do živali, ta nima usmiljenja tudi do človeka, in navadno izraste iz takega neusmiljneža nevaren ubijalec, kojih zdaj, žali Bog tudi ne manjka.

O živinoreji, o čebelarstvu in sviloprejestvu še jim govorimo, ter jim red in snažnost posebno naročujmo, kajti oba ohranjeta zdravje ne le samo ljudem, temuč tudi živalim.

Recimo še jim, naj škodljive živali lové in jih vkončavajo, naj so pa tudi pri tem previdni, zakaj nekatere nam znado zdravje poškodovati s svojim strupom ali pa nas celo umoré. Prazno vero pa, da pes vidi smrt ali da čuk komu smrt zapoje, ali da smrtna ura po stenah bije ali še več tacega enacega preženimo, kakor tudi vero na vražo pri domači živini.

Pokažimo pa še radovednežem one strani, ki nas učé, da je pod zemeljskoj skorjo še mnogo mnogo zakladov zakritih, katerih marljivi človek more na svitli dan spraviti, in da iz sredine in globine se dvigujó plameni skozi žrela ogjenikov, ne pa iz pekla in da ravno od tam zvirajo zdravilne topiice. Pokažimo še jim one podobice, na kojih je zemlja naslikana v

svoji prekrasni spomladanski lepoti. Naj se ljuba dečica veseli na zelenem, s prekrasnimi cveticami ovenčanem travniku, naj skače med drevjem, ter lovi pisane matulje. Naj terga lepo pisane rožice, ter naj srka iz njih prijeten duh; pa naj ne trga vseh, zakaj pri nekterih preži pod krasoto morilen strup. Sicer so nam tudi strupene rastline koristne, ker iz njih se dela zdravilo ali leka, rabiti jih pa le razumijo lekarji in zdravniki, ne pa vsaka baba, ne vsak mazač. (Dalje prih.)

Jana Amosa Komenskega Informatorium šole materinske.

(Dalje.)

V. Poglavje.

Kako se ima mladina v zdravji oskerbljevati in vaditi.

Razen mleka se morajo otroci po malem tudi na drugo hrano privajati; in previdno naj se začenja s tako hrano, ki je prirojeni hrani (mleku) največ enaka, namreč z mehkiimi, sladkiimi in lahko prebavljivimi reči.

Učiti otroke na zdravila (kakor nekateri navado imajo) je jako škodljivo. S tem se kázi prebavljenje in rast, kajti hrana in zdravilo ste nasprotni reči; prva daja telesu kervi in životnih sokov ter dela za pomnoževanje človeških delov; drugo pa sega po kervi in telesu, kri odteguje in iz telesa goni. Razen tega se zdravila, katera se pred potrebo in silo uživajo, spreminjajo v naši prirodi v navado in zgubijo za nas o času sile svojo moč. In od tod pride (kar je najhujše), da takošni ljudje, ki so se v prvi mladosti na zdravila navadili, nikoli ne postanejo popolnem zdravi, so marveč belehni, kašljavi, bleedi in slabi in za časa umró.

Zatorej branite starši, če imate um, zdravil svojim otrokom, dokler ni sile, tako, kakor strupa. Poleg tega pa tudi gorkih in skelečih jedi in pijač, kakor so nekatere korenine, preslane jedi i. t. d. potem vino, žganje i. t. d. Kdor s takošnimi reči otroke hrani in napaja, ta stori to, kar neprevidni vertnar, kateri, hoteč, da bi mu drevo hitro rastlo in berzo cvetlo, njemu za ogrevanje korenin apna prisipa. Drevo bode sicer res hitreje rastlo in cvetlo, a tudi se bo povelje sušiti začelo in povelje popolnem usušilo. Mleko je otrokom in drugim malim stvarjem naredil sam Bog, njih stvarnik; torej naj se jih pri tem pusti. — Kedar mleku odrastejo, daja naj se jim hrana, ki je mleku podobna, in reči, ki so zmerne toplote. Take reči so: močnik, kaša, kruh, pivo (! Ur.). Potem bodo rastli, kakor zelišča pri tekočih vodah; samo dovoliti si jim mora pri tem primernega

igranja in gibanja, in Bogu se priporočevati po molitvah za njihovo življenje in zdravje. —

Zato so uže modri Spartanci v starem času na umno vodstvo mladine največjo pazko imeli in po deželni postavi se je prepovedalo, da se mladim ljudem do 20. leta (t. j. do popolnega dorastka) ni dajalo vina. Ako so torej takrat mladini tako skerbljivo vina branili, kaj se more reči v sedanjem trapastem veku o izmišljeni pijači, o žganici, s katero se dan danes mladi in stari napajajo. — Čas je uže, da se začne pametneje delovati, in vsaj otrok, teh malih in nedolžnih ne mori.

Tudi na vsak drug način je treba zdravje otrok varovati, zato ker je njih telesce nježno, njih koščice so mehke, živci so slabi in sploh vsi deli še nedorastli. Kedar se tedaj otroka v roko jemlje, kedar se ga vzdiguje, ujčka, ziba, polaga, povija, storiti se ima to z največjo previdnostjo, da se mu s kakim neprevidnim nagnjenjem, sunjenjem in opustjem ne izvini kakov ud, da ne postane hrom, gluh, slep i. t. d. Več nego zlato je otrok vreden, a poškodovati se ga lahko more, in ta škoda je nenamestljiva.

Kedar začinja otrok sedeti, stati, tekati, treba ga je pred vsakim padom in udarcem varovati. Pri tem se morejo rabiti stolci, sedala, vodila, kolesca i. t. d. Pred merzloto pa naj jih varuje kožuhek in dobro oblačilo, zlasti pa topla soba.

Kratko rečeno: Gledati je, da otroku ne škoduje ne velika gorkota, ne mraz, ne preobilna jed in pijača, a tudi ne lakota in žeja, marveč mora biti vse to v pravi meri in redu. —

Dobro je, če se otrok navadi, kolikokrat na dan naj se vlega, vstaja, kolikokrat ima jesti, igrati se i. t. d.; kajti vse pospešuje zdravje in je podlaga prihodnjemu redu.

Življenje je ogenj; ogenj pa mora imeti dovolj zraka in prepriha, če ne precej ugasne. Tako je tudi za mlado otroško življenje neogibno potrebno, da se otrok giblje in telesno vadi, na kar naj starši posebno gledajo. Zato je dobro za otroka, dokler sam tekati ne more, da se ga ziblje, guga, ujčka, nosi, po kolescih prevozuje. Kedar pa otrok izraste, naj se mu dovoli, da teka, in da zmeraj kaj dela in se giblje. Čem več otrok dela, teka, in se igra, tem bolje prebavlja, tem bolje raste in tem bolje spi in tem bolj čverst na telesu in na duši postaja. Samo varovati ga je treba, da se ne poškoduje. In zategadelj naj se jim tudi prostori za vaje, igro in tekanje odločijo in dajo naj se jim pestunje, odgojiteljke i. t. d.

In ker je poslednjič veselje pol zdravja, ali kakor Sirah priča, da je veselo srce uže življenje samo, zato imajo starši tudi na to gledati, da se otroci razveseljujejo. N. pr.: V prvem letu jim je v veselje zibanje in ujčkanje, petje, guganje, poljubkovanje i. t. d. V drugem, tretjem in četrtem letu se je treba z njimi mnogo pečati, šaliti, igrati se; v tej dobi naj

se sami dosta igrajo, tekajo, gonijo, poslušajo godbo, gledajo lepe reči i. t. d. Kratko rečeno: Kar koli se pozna, da je otroku ljubo, tega mu ni treba braniti, marveč izmišljevati mu vse takošne reči, ki dopadajo očem, ušesom in drugim čutom, in so zdrave telesu in duši in ne nasprotne pobožnosti in dobrim nravnostim. (Dalje prih.)

Zemljepisje v ljudskeji šoli. *)

VI.

Oglejmo si vzhodno poloblo (poluto naše zemlje) in videli bomo, da Evropa ni nič drugega, nego velik polotok, držeč se na vzhodnej strani velikanske Azije, proti jugu, zapadu in severu pa ga obdaja morje. Taka morja so: 1. Hvalinsko (Kaspijsko), 2. Azovsko, 3. Črno, 4. Marmarsko, 5. Egejsko, (arhipelag), 6. Jadransko, 7. Sredozemsko, 8. Atlantsko, 9. Severno, 10. Vzhodno ali Baltiško, 11. Severno ledeno morje, z Belim morjem.

Podajmo se iz domačega dela zemlje (iz domače zemljine) na drugo zemljino, v Azijo, v katero lahko po suhem pridemo, ako se proti vzhodu napotimo. — Saj se je tudi iz tega dela zemlje naša Evropa obljudila. — Azija se raztezuje po dolgem od 44° do 208° vzhodno od Ferro in po širokem od 1° do 78° proti severu, ter meri 796.005 □z.m. = 438.251 □Mm. Azija je tedaj za 617.874 □z.m. = 340.179 □Mm. večja nego Evropa, to se pravi: iz Azije bi se lahko napravilo 4¹/₂ Evrop, in je največja zemljina (del svetá), v katerem živi 794 milijonov ljudi t. j. 493 milijonov več nego v Evropi. Prebivalstvo se deli v tri plemena, namreč: v kavkaško, mongolsko in malajsko. V Arabiji je sicer tudi nekaj zamorcev, alj njih število je primeroma premajhno, da bi se nanj tukaj ozir jemalo.

Večih polotokov ima Azija 10, in sicer: **) 1. Arabija, 2. Prednja-Indija, 3. Gudžerat, 4. Zadnja-Indija, 5. Kitajska polotoka v Žoltem morji, 6. Korea, 7. Kamčatka, 8. Čukotski polotok, 9. Sibirski polotoci, 10. Mala Azija.

Najimenoitnejši otoci Azijski so: 1. Ciper in drugi maloazijski otoci, 2. Ceilon, 3. Maledivi in Lakedivi, Nikobari in Andamani, 4. Veliki sundski otoci; a) Sumatra, b) Java, c) Borneo in d) Celebes, 5. Mali sundski otoci, 6. Moluško otočje, 7. Filipini, 8. Kitajski otoci (Hainan, Formoza), 9. Japonski otoci (Nipon, Jezu), 10. Krafo ali Sahalin, 11. Kurilski otoci in Aleuti, 12. Sibirski otoci v ledenem morji.

Najbolj velikansko gorstvo na zemlji je v Aziji in to je Himalaja (t. j. snežni grad) katero meri 240Mm. na

*) Gov. g. Jamšek pri učiteljskem zboru dne 5. marca 1874 v Sevnici.

**) Razgerni pred se dotični zemljevid, ter zasleduj vse to na njem!

dolgost od reke Ind do reke Brahmaputra, med Tibetom in Hindostanom. V srednjem Himalaju stojé najvišji vrhovi: Mount Cverest (r. Mavnt Ivrest) 8844m = 27.000', Kinčindžinga („devojka“) 8586m. = 26.400', Davalagiri 8180m. = 25.200' visoki; v 110Mm. dolgem Kavkazu pa 6820m. visoki Elbrus in 5380m. visoki Kazbek. V Armeniji (na južnej strani Kavkaza) kipi v nebo ugasnjeni ognjenik Ararat, nad 5280m. visok. Libanon in Antilibanon v Sirskem primorju imata do 2900m. visoke vrhove. Blizo Rudečega morja stoji skaloviti Sinaj z veršaci 2300—2700m. visokimi. Mozesov hrib (Džebel Muza) meri 2360m. in na vzhodni strani njegovi je slavni mož in prvi zgodovinopisec pokazal Izraelcem plošči z božjimi zapovedami.

Reke najimenitnejše v Aziji so: 1. Jenisej (se livi v Severno ledeno morje), 2. Jang-tse-kiang (v Veliki ocean), 3. Amur (V. o.), 4. Ob (S. l. m.), 5. Lena (S. l. m.), 6. Hoang-ho (V. o.), 7. Ind (v Indijski ocean), 8. Iravadi (I. o.) 9. Ganges (I. o.), 10. Evfrat (v Perzijski zaliv), 11. Amu-darja (v Aralsko jezero), 12. Sir-darja (A. j.), 13. Tigris (P. z.), 14. Sikiang (V. o.).

Najimenitnejša azijska jezera so: 1. Hvalinsko jezero ali morje, največje na zemlji (4632 □Mm.), je slano in je 24m. nižje od navadne morske gladine. 2. Aralsko jezero. 3. Balkaško jezero blizo Altajških gor. 4. Dzaisangsko jezero. 5. Bajkalsko jezero. 6. Urmijsko in Vansko jezero v Armenskih gorah dajeta mnogo scli. 7. Mrtvo morje v Palestini ima silno grenko in slano vodo; njegova površina je še 400 metrov pod gladino bližnjega Sredozemskega morja. Ono meri 12 □Mm. in je na severji 390 metrov globoko.

Znamenite dežele in države v Aziji so:

1. Azijska Turčija (Mala Azija s Ciprom, Armenija in Kurdistan, Mezopotamija, Sirija, Turška Arabija ali Hedžas in Jemen.)

2. Arabija (Hadramant, Oman, Lasa, Nedžd.) Arabski konji so najlepši; kava, balzam, mire in druge dišave so v Arabiji doma.

3. Iranska planota. (Perzija, Afganistan in Beludžistan).

4. Prednja Indija. (Angležka Indija, neodvisne Indijske države, Portugalska in Francozka Indija).

5. Zadnja-Indija. (Angležka posestva, Francozka posestva in domače države: Birma, Siam, Anam in Malaka.)

6. Vzhodno-indijsko otočje. (Veliki sundski otoci, mali sundski otoci, Moluki, Filipini, Adamani in Nikobari).

7. Kitajsko cesarstvo, veliko kakor cela Evropa; meri namreč 96.900 □Mm. in šteje za 146 milijonov več, tedaj 447 milijonov ljudi. Peking je stolno cesarsko mesto z 2½ miliona ljudi. (Pravo Kitajsko s 210Mm. dolgim „kitajskim zidom“,

— visoka Tatarija, Mongolija, Mandžurija, Korea, Likejski otoci, Tibet).

8. Japonsko carstvo, 3870 □Mm. veliko in šteje toliko duš kakor Avstrija. Ta država obsega 4 večje otoke (Jeso, Nipon, Sikok in Kin-Sin).

9. Sibirija in druga ruska Azija meri 153.960 □Mm., pa ima komaj 11 milijonov ljudi.

10. Turan ali Turkestan meri 27.500 □Mm. pa šteje komaj 9 milijonov ljudi. Azija, vzhodna ali juterna dežela, je jedro vzhodne poloble in meji proti severu na Severno ledeno morje, proti vzhodu na Veliki ocean (Tiho morje), proti jugu na Indijski ocean, proti zahodu pa na Evropo in Afriko; zadnje se dotika po ozkem medmorji Sueškem (Landenge von Suez), ki pa je sedaj prekopano. Ta struga, znana pod imenom „sueški kanal“, je 22 milj dolga in veže Indijski ocean z Atlantskim oceanom po Arabskem, Rudečem in Sredozemskem morji. Laseps ostane neumerljiv! — (Dálje prih.)

Dopisi.

Iz Rajhenburga, 7. jun. Naše učiteljsko društvo je 3. t. m. imelo v Kapelah redni shod, koji — smem reči — je bil ne le gledé obravnave dnevnega reda plodovit, nego tudi v zabavnem delu bil je živahen. Navzočih udov bilo je 16, in društvo so počastili sè svojim pohodom tudi trije gosti: gg. Ivan Govedič, katehet artički, And. Grčar, učitelj čatežki, in en ud kr. šol. sveta. Društveni podpredsednik g. Ornik, ki je današnji skupščini predsedoval, pozdravlja je otvoril skupščino. Zapisnik zadnje seje se prečita in potrdi; temu sledé poročila in naznanila predsednikova.

a) Ukaz dež. šol. sveta gledé spričal za narodne (ljudske) šole, koje namerava dež. šol. svet v tisk deti.

G. Polanec opozoruje na pomankljivost le-teh „formularov“, ki jih zdaj pred sabo imamo; kajti, ti obrazci dvojezičnim šolam ne morejo lahko rabiti, ker govore samo: „sprache“ a ne razločujó jezik „slovenski“, „nemški“, kar se mora pri razredovanji (klasificiranji) vendar ločiti. Po kratkem posvetovanji se sklene — ker stoji v ukazu: „in beiden landessprachen“, a tu imamo do sedaj še samo nemške obrazce naj se toraj počaka tako dolgo, da se bode videlo, če so morda slovenski obrazci v tem obziru popolneje, nego so nemški, drugače pa naj bode društvo pozneje potrebne korake storilo.

b) G. Josip Weiss, učitelj v Celji je izdal „Gehör und Stimmübungen“ i. t. d. in „Winke“ i. t. d. za narodne šole, ter jih nekoliko izstisov društvu poslal — obodvoje po 22 kr.

Po g. Polančevem predlogu se voli komité treh udov, ki naj stvar natančneje pregledajo i v prihodnjem shodu svojo razsodbo o tem društvu objavijo. — V to svrhitvo bili so voljeni gg. Kline, Ornik in Polanec. — Če bi to malo delce utegnulo ugajati našim

šolam, naprosil se bode g. Weiss, da bi preskrbel ovo tudi v slovenskem jeziku.

- c) Ukaz dež. šol. sveta gledé podob Nj. v. cesarja in cesarice, koje se pri Schilling-u in Hamaku na Dunaji po nizkej ceni dobé — se jemlje naznanje.
- č) Višje poštno ravnateljstvo v Gradci prepoveduje privatna pisma ali bukve i. t. d. pod: „in schulangelegenheiten“ brezplačno pošiljati — se jemlje na znanje.
- d) Ukaz dež. šol. sveta, da se normalni uč. črteži mej učitelji po 40 kr. poprodajo (ti uč. črt. pa so zdaj uže „ta stari“, ker so izdani i vpeljani uže drugi, ko so izišli prvo omenjeni, bilo je naročeno, da si jih vsaki učitelj kupiti mora; veljali so takrat 160—130 kr.) Med navzočimi se ne proda nobeni eksemplar, ker jih uže itak vsi imajo.
- e) Povabilo g. A. Sandri-ja k pristopu v uradniško društvo, v kojem se življenje zavaruje. — G. Polanec zavarovanje pri temu društvu gorko priporoča. Proti govorita gg. Fl. Kaligar in Kokot; poslednjemu odgovarja gospa Volavšek-ova.

Predavanji: a) v vinoreji je govoril (nadaljeval) g. Ant. Kokot, učitelj v Pišecah, b) o naravoslovji — o fiziki — je nadaljeval g. Polanec, učitelj v Brežicah. — Po g. predsedniku se obema govornikoma izreče zahvala.

Učitelj Jarc razdeli „malo fiziko“, kojoj je p. društvenem sklepu iz Gradca naročil.

Ostale točke se vrste v prihodnji dnevni red:

1. Prirodnoznanstvo — dalje g. Polanec. 2. Geometrija v narodnej šoli — praktično g. Ornik. 3. Nadaljevanje o vinoreji g. Kokot. 4. Zgodovina „Slovencev“ dalje g. Kunstič, učitelj v Sevnici. — Ko se še določi, da bode prihodnji shod 8. julija t. l. v Brežicah se zbor konča.

Sè skupnim obedom pri g. Janežiču — pol ure od Kapel — prične se zabavni del. Tu se je na raznotere predmete raztezal govor, ki so pripluli na površje prijateljskih družnikov. Polagoma jamó se ubirati glasovi, ki odmevajo v narodnih pesmih kakor: Sveta noč, Napoleon reče, Domovina, Rožica, Mili kraj in še mnogo mnogo drugih. Med petjem i pitjem pripovedovale so se kratkočasnice in vrstile napitnice, v kojih se je posebno povdarjalo vzajemno delovanje med učitelji i gojitelji slovenske mladeži; — ne recimo: tu smo štajerski, tam ste kranjski učitelji, nego biti hočemo značajni slovenski učitelji.

O naših gostih prevstaja mi le še opomniti, da so nam pošteni narodnjaki vsikdar dragi, posebno pa še tako izvrstni pevci kakor sta g. Grčar in g. Govedič. — Ko se je poslednji za njemu napito napitnico zahvaljeval, je izražal radost, v družbi narodnih učiteljev biti, za narodovo omiko — jegovo blagostanje zvesto delujočimi; obžalovaje pak se spominja v tem obziru narodnih razmer v Soštanjskem okraji.

Na posled pa vendar moram še omeniti posebno gostoljubnost in postrežnost ondošnjega učitelja g. Kramarja — prava čebela v našem panji,

Sedaj pa nujno le zopet na delo — 8. prih. m. pa mnogobrojno v Brežice!

V. J.

Iz Savinske doline. Po dolgem zimskem spauji začelo se je vendar zopet gibati tudi naše savinsko učiteljsko društvo. Imelo je 13. majnika svoj občni zbor v Brazlovčah. (Natančni dopis o tem zborovanju ste uže tako priobčili).

Jaz o tej reči le toliko omenjam, da se je vse v najlepšem redu veršilo. V odbor so bili voljeni z izjemo g. podpredsednika vsi poprejšnji odborniki. Iz poročila tajnikovega se je izprevidelo, da se je društvo imelo boriti precej začetkoma z mnogimi neprilikami — zlasti z mlačnostjo nekolicnih učiteljev, kojim nij mar društveno življenje, ki se tresejo za par krajcarjev, ki bi jih morali potrošiti pri potovanju k društvenemu zboru. Iz tote zapreke pomagali so podporni udje mlademu društvu na noge, in tako je društvo oživelo in stoji sedaj na krepkih nogah. Akoravno je društvo imelo začetkoma mnogo izdatkov, zlasti za tiskariji, nima sedaj vendar nikakega deficita. In ako se v poštev vzame, da je sedaj nekaj dobrih, novih in delalnih učiteljskih močij k društvu pristopilo, in se je tudi nekaj novih podpornih udov oglasilo, imamo dobro nado, da bode društvo letos zdatno delalo v pospeh napredka v ljudskih šolah savinske doline. —

Savinska dolina je ena izmed najlepših dolin štajerske dežele. Razeza se od Zidanega mosta noter do obče znanih solčavskih planin. Reka Savina teče po tej krasni dolini, noseča na svojem herbtu mnogo flosov, ki se prodajajo na Hervaško, v Serbijo, — da celo na Turško. Zemlja tu je rodovitna in prebivalci njeni so delavni kmetje, umni živinorejci in prebrisani lesoteržci in se smejo prištevati k bolj imenitnemu stanu. Učitelj živi tukaj dosta cenó. (Izjema Celje). Večina ljudstva je vendar le šoli prijazna in mladina je bistrega duha in želi i kaj koristnega naučiti.

Iz tega rečenega bi si morda marsikdo mislil, da mora tukaj dosta učiteljev biti, da nij nobene šole, ki bi ne bila brez učitelja. A vendar to ni istina! Dosti šol pa je nadomestelih z učitelji plitve znanosti in pomanjkljivih vednostij.

Veliko občin bi rade svoje šole razširile ali na novo ustanovile, pa bojé se, da bi učitelja ne dobili. Naše savinsko društvo si pa le tedaj more opomoči, ako ima krepke, značajne in narodne prave ude, le toti morejo povzdigniti društvo. In ako ima naše društvo verle prave ude (to so učitelji), ki društvo duševno krepko podpirajo, in naprednjaške podporne ude, ki za društvo materijelno žertvujejo: tedaj bode ovo dospelo na tisto stopinjo sigurnosti, na katero se sedanji odbor trudi ga povzdigniti. Sveta dolžnost vsacega savinskega učitelja je tedaj, stopiti v kolo našega društva, kajti le v slogi bodemo mogli napredovati. Ne dajte se zapeljati našemu društvu sovražnim kolegom in ne ostrašite se odsvetovanja okraj. glavarja in okraj. šol. nadzornika *) (sic!) Prav je imel g. tajnik, ko je pri zadnji skupščini rekel: kdor nij z nami, je proti nam.

*) Povsodi enako: slovenska učit. društva so vsem vladnim mozem tern v peti, med tem ko bi oni nemškutarske učitelje kar poljubovali. Uredništvo.

Izpod Pohorja. (Korist nemščine v slovenskih šolah). Koliko haska nemščina slovenskim šolam prinaša, kaže sledeči jako žalosten, pa živo govoreči dogodjaj. K nekemu učitelju prišlo je pred kratkim več popolnoma odraslih vrlih in zalih deklet s prošnjo, da bi jih po nedeljah v pisanji podučevati blagovolil. Učitelj se odloči njih molbi vstreči, in dekleta istinito o določenem času pridejo v šolo, polne vidnega veselja in radosti, ka jim je zopet dana prilika, v mladostnej dobi zamujeno saj deloma popraviti. Pa kako se učitelj začudi, slišavši od svojih slovenskih učenk željo, da se hočejo nemški učiti. Ker jih vso ugovarjanje, da bode poduk v tujem jim neumevnem jeziku gotovo brezkoristen, ni moglo prepričati, se jim končno začnejo kazati pismene za nemške glase. Zapazivši pa, da dekleta predpisane érke dokaj okusno in pravilna ponarejajo, jih vpraša učitelj ali so uže kedaj šolo obiskovale? To pitanje vse enoglasno pritrdijo, rekoč, da so po več let po šolskih klopeh posedavale, da se jim je poduk (popolnoma nemški) tako ostudil, da se ga niso mogle z vsem veseljem in resnobo okleniti, da so se dosledno malo naučile, kar pa še le sedaj prav britko občutijo. Ta odkritoserčna izjava odprla je učitelju očij; videl je pred seboj nesrečne, pomilovanja vredne žertve tevtonskih afterpedagogov. Sprevidevši, da nesrečnicam nij mogoče pomagati, jih zopet odpusti; bolelo pa je učitelja sočutno serce, ko je zapazil grenke in debele solze obupa in britkega očitjanja nemarljivosti v mladosti potakati se iz milih, življenjapolnih očij po cvetočem lieu nesrečnih mladenk. To so toraj sijajnosti vaše izreje podučevanja, vrli vi brezsrčneži, brezsrčneži pravim, ker v miločutnih otroških sercih siloma dušiti ljubezen do lastne matere. Prava, po prirodnih načelih urejena šolska izreja je gotovo neprecenljivi zaklad, je sladkost vsega življenja; v nezgodi pa čestokrat ediní vir utehe in tolažila, vaša toliko hvalisana izreja pa je vir — britkih solz. —

(Za več dopisov nam je danes prostora zmanjkalo.)

Slovstvo.

(Pripovedi iz zgodovine Štajerske). Spisal Fr. Krones. Za slovenske ljudske šole po Štajerskem. Poslov. Iv. Lapajne. Cena 8 kr. Dobiva se v društveni tiskarni (Vereinsbuchdruckerei) v Gradci. — Vlni ob tem času je izšla od visoko-učenega in spoštovanega gospoda dr. Krones-a, vseučiliščnega profesor-ja v Gradci omenjena knjižica prvi-krat v nemškem jeziku. Vstrezala je nemškim učiteljem in šolam tako zelo, da so hitro po njej segli in g. pisatelj je moral letos knjižico že v 2. natisu izdati. Ker je mična knjižica, pisana v jako umevnem jeziku, od ministerstva odobrena, zato in zavoljo svoje nizke cene se tudi mnogo razširja. Na prigovarjanje poslovenjevalca bil je g. dr. Krones hitro pripravljen, da je nemški original nekoliko spremenil, skrajšal zgodovino Germanov in dodal najpotrebnejše čertice o zgodovini Slovanov in Slovencev. S to knjižico je toraj g. dr. Kr. jako vstregel slovensko-štajerskim učiteljem in učencem, on je tudi že storil potrebne korake, da dobi knjižica ministerstveno poterjenje, o čemur ni dvomiti, kajti o dobri prestavi se je sam slovenski univerzni profesor dr. Krek pohvalno izrazil. Slo-

venski učitelji, sezite po tej ceni knjižici, vpelajte jo v svoje učiteljske in šolarske bukvarnice in priporočite jo svojim učencem. Vsaj v slovenskih berilih nimate tako nič zgodovinskega. — Ker je pisatelj, g. dr. Krones sam knjižico založil, ne smemo ga na cedilo pustiti.

Šolske novice in drobtine.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) Seja 13. in 20. maja. Na znanje se je vzelo poročilo o nadzorovanji mariborskega učiteljsišča in ljudskih šol v okrajih Frohnleiten. Za en razred se bote med drugim razširili šoli v Ptuj in pri sv. Kunigundi. Volitve: učitelja Luka Trafenika pri sv. Florijanu v okrajni šolski svet rogaški, nadučitelja Franja Hernalva v okrajni šolski svet šoštanjski in učitelja Feliksa Pirca v okrajni šolski svet gornjegradski — se poterdijo. —

(Goriški deželni zbor) je svojim učiteljem s tem nekoliko plače povišal, da je odpravil najnižji plačilni razred 300 gld., da ostanejo samo 3 razredi, namreč 600, 500 in 400 gld. Nadučitelji imajo 100 gld. (v 1. in v 2. razr.) in 50 gld. v občinah 3. razr. opravilne doklade. Drugim učiteljem (ali tudi nadučiteljem? tega ni razvideti iz sklenjene postave) in podučiteljem gre stanovanjska odškodnina od 80 gld. na leto. — To je nekaj, pa vendar le malo. —

(V Ormuži) so imeli učitelji okrajno učiteljsko konferenco, pri kateri bi bili imeli voliti svojega zastopnika v okr. š. svet, a zaradi neke formalne pomanjkljivosti se je konferenca na 17. t. m. preložila.

(Iz seje štajerskega deželnega šolskega sveta) 3. junija poročamo, da se je dovolilo, da se opusti vidiranje pobotnic difinitivnih ljudskih učiteljev. —

(Prošnje za sprejetov v pripravljevalni) razred mariborskega učiteljsišča in za kakovo podporo naj se vložujejo pri ondotnem ravnateljstvu do 15. julija s potrebnimi prilogami, ki so: kerstni list, ubožni list, zdravniško in šolsko pričevalo.

(Statistično). Učiteljsišč je na Avstrijskem 62 s 608 učitelji in 4988 učenci. Narodnih šol se je štelo l. 1871 (druga štetev bode letošnje leto) 14.769. Največ narodnih šol je na Českem, namreč 4190, v Galiciji 2374, na Moravskem 1865, na Tirolskem 1722, v Dolenji-Avstriji 1267, na Štajerskem 690, na Gorenji-Avstriji 506, v Šleziji 433, na Koroškem 318, v Dalmaciji 241, na Kranjskem 234, na Goriškem 174, v Bukovini 167, na Salcburškem 155, v Istri 151, na Teržaškem 71. Na vseh šolah je učilo 25.259 učiteljev 1.777.619 učencev.

(Javna zahvala.) Prijatelj gosp. Jože Flikar, nadučitelj v Ribnici na Štajerskem, mi je za Leitersberg-Karčovinško šolo prav lepo rudninsko zbirko visoke vrednosti izročil, zakar mu tukač v mojem in v imenu se učeče mladeži naj lepšo zahvalo izrekam.

Maribor dne 3. rožnika 1875.

Mih. J. Nerat,
nadučitelj.

Vabila.

(Okrajno učiteljsko društvo mariborske okolice) ima 1. julija v Mariboru zbor s sledečim dnevnim redom: 1) Čitanje zapisnika zadnje seje. 2) Razna poročila. 3) Govor o geometričnem oblikoslovju. 4. Posamezni nasveti. Uljudno vabi Odbor.

(Okrajno učiteljsko društvo šmarsko) ima prihodnji občni zbor 1. julija v Žusmu, kamor se vsi udje uljudno vabijo.

(Savinsko učiteljsko društvo) ima zbor 7. julija pri g. Turnšku v zgornji savinski dolini ob 7. uri zvečer. Program je sledeči:

- 1) Ljudska šola in odgoja mladine v najnovejši dobi (gov. g. Ognj. Cizelj). 2) Zadržki rednega šolskega obiskovanja s posebnim ozirom na gavinsko dolino (g. g. Leban). 3) Hrabrost Slovencev v turških bojih (g. g. Škoflek). 4) O ekonomiji (g. g. Meglič). 5) Petje. Uljudno vabi Odbor.

(Okrajno učiteljsko društvo ljutomersko) ima v četertek, 1. julija občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1) Kmetijska predavanja s djanskim razkazovanjem (poročevalec g. Pernišek); 2) O lepopsiji (poročevalec g. Lapanje); 3) Razlaganje iz fizike z eksperimenti (poročevalec g. Kryl). 4) Volitev novega odbora. 5) Razni nasveti.

Kryl, predsednik.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Kranjskem: G. Janez Gantnar (iz sv. Petra) učitelj v Beličerkvi; g. Jan. Šiler, defin. nadučitelj v Semiču; g. Šimen Punčah (iz Sent-Vida pri Zatični) učitelj v Rudniku; g. Anton Požar (iz Košane), učitelj v Toplicah pri Novem mestu.

Vabilo k naročbi.

S pričujočo številko dokončavamo uže 1. tečaj 3. letnika našega organa, „Slovenskega učitelja“. Pogled nazaj na delovanje v minulem polletju nas zadovoljuje in vest naša nam pravi, da smo prevzeto nalogo, zagovarjati pravice slovenskih učiteljev in navduševati jih za šolski napredek, po svojih močeh še dovolj uspešno izizverševali. — Vsled tega pa si je naš list precejšnje število prijateljev pridobil; dokaz temu so uže mnogobrojni dopisi v našem glasilu, s čemer se skoro nijeden šolski list po slovenskih deželah ponasati ne more.

Pa kaj bi zopet veliko besedi zgubljevali; vsaj nas naši prijatelji uže takó umó. — Zatorej si dovoljujemo samo opomniti one č. gg. naročnike, ki so nam še samo polletno naročnino poslali, da naročbo tudi za 2. polovico t. l. ponové. Še z večjo zanesljivostjo pa pričakujemo naročnino od onih gg. naročnikov, ki so za letos popolnem še izostali ž njo. Tudi lanski gg. naročniki, ki so še kaj na dolgu, naj bi na nas ne pozabili. Naročnino prijema g. **Štefan Kovačič**, nadučitelj v **Središči** (Polstrau).

V Ljutomeru 10. junija.

Odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Založba
Karol Winiker-ja,
bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
štef. 3.

V založbi podpisane knjigotržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki.)
- Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka.)
- Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka.)
- Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka.)

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisank je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številk se tudi na dalje na ogled pošiljajo.

Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Prvi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil Anton Lésar. Sešitek 1.—12. à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr. Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n. Lésar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazialno, realno, in sploh odraslo mladost. 1863. 1 fl.

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo
založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.